

ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသား မဂ္ဂဇင်းပ
အတွဲ (၁) အမှတ် (၃) ဆောင်းပါး
ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့ရဲ့ ပွယ်ထောက်နာမ်း

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုး အပါအဝင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်း ၁၃၅ မျိုး ရှိပါသည်။ လူဦးရေ စုစုပေါင်း ၅၁ သန်းကျော်ရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာကို အများစု ကိုးကွယ်သည့် နိုင်ငံဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ အချို့သောတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးတမ်းတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာမှ ဆင်းသက်လာသည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းများဖြစ်ကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ ဝါဆိုပွဲ၊ ကထိန်ပွဲ၊ ဘုရားပွဲစသော ဘာသာရေးပွဲတော်မျိုး ရှိသကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်နွှယ်သည့် မိမိတို့ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအလိုက် ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ လူမှုရေးဆိုင်ရာ ဆုတောင်းပွဲများကိုလည်း ပြုလုပ်လေ့ရှိကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့သည် အကြောင်းအရာ၊ အခြေအနေ၊ အချိန်အခါ အလိုက် ရဟန်းသံဃာတော်များကို သံဃဒါနဆွမ်း၊ စာရေးတံမဲ (မဟာဒုတ်) ဆွမ်း၊ ဥပုသ်ဆွမ်း၊ ဥပုသ်အထွက် (ပါဠိပတိက) ဆွမ်း၊ ရက်လည်ဆွမ်း၊ လလည်ဆွမ်း၊ နှစ်ပတ်လည်ဆွမ်း၊ သဒ္ဓါဆွမ်း စသည်ဖြင့် လှူဒါန်းလေ့ရှိကြပါသည်။ ထို့အတူ အခါအားလျော်စွာ မိမိတို့မိသားစု (သို့မဟုတ်) မိမိတို့ မိသားစုအတွင်းမှ တစ်ဦးဦးကံကောင်းစေရန်၊ အန္တရာယ်ကင်းစေရန်၊ ကျန်းမာစေရန် စသော ကောင်းကျိုးများ ဖြစ်စေရန်အတွက် ရပ်ရွာအတွင်းရှိ ဘိုးဘွားများက ဝိုင်းဝန်း၍ ဆုတောင်းပေးသည့်ပွဲဟု ဆိုရသည့် ဓလေ့တစ်မျိုးကိုလည်း ကျင်းပလေ့ရှိရာ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့တွင်လည်း ကျင်းပလေ့ရှိပြီး ၎င်းမျိုးကို “ပွယ်ထောက်နာမ်း” ဟုခေါ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ပအိုဝ်းဘာသာစကား “ပွယ်ထောက်နာမ်း” ကို မြန်မာဘာသာဖြင့် တိုက်ရိုက်ပြန်ဆိုပါက “ခန္ဓာအထောက်အကူပြုပွဲ” ဟုဆိုရမည်ဖြစ်သော်လည်း ပအိုဝ်းဘာသာစကား “ပွယ်ထောက်နာမ်း”၏ အနှစ်သာရကိုပီပြင်စွာ ကိုယ်စားပြုဖော်ပြနိုင်ခြင်းမရှိပါ။ သို့ဖြစ်၍ “ပွယ်ထောက်နာမ်း” ပြုလုပ်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

၎င်းတို့မှာ

- မိသားစုဝင် (သို့မဟုတ်) မိသားစုဝင်တစ်ဦး အရပ်တစ်ပါးသို့ သွားရောက်၍ စီးပွားရှာဖွေရာတွင်ခရီးလမ်းအဆင်ပြေစေရန်၊ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းစေရန်၊ အလုပ်အကိုင်အဆင်ပြေစေရန်၊ မိတ်ကောင်းဆွေကောင်းနှင့်တွေ့စေရန်၊

- ဆေးဝါးမျိုးစုံတို့ဖြင့် ကုသသော်လည်း ပြန်လည်ကျန်းမာလာခြင်းမရှိ၊ ဆေးခန်း ဆေးရုံများတွင်ပြသသော်လည်း ရောဂါတိတိကျကျမသိရ၊ ဘာရောဂါလဲဟု အမည်တပ်၍ မရ၊ ဗေဒင်၊ နတ်၊ ဓာတ်၊ ယတြာ၊ ပယောဂ စသည်ဖြင့် စီမံကုသသော်လည်း သက်သာပျောက်ကင်းခြင်းမရှိ၊ ထိုထိုသို့သော ရက်လကြာ မြင့်စွာ မကျန်းမာသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး (ရောဂါသည်) ကို ရောဂါသိ ဆေးရှိစေရန်နှင့် ပြန်လည်ကျန်းမာလာစေရန်၊
- မိသားစုတစ်စု၌ အလိုလိုနေရင်း မိမိတို့ကျွဲနွားများ ပျောက်ဆုံးခြင်း၊ သေဆုံးခြင်း၊ ကောက်ပဲသီးနှံများ မျှော်မှန်းထားသလောက် မဖြစ်ထွန်းခြင်း၊ မိမိတို့မိသားစုဝင် တစ်ဦးဦးသည် မကြာခဏ ဘေးအန္တရာယ်နှင့်ကြုံရခြင်း၊ ပြဿနာနှင့်ကြုံရခြင်း၊ စီးပွားနှင့်ယှဉ်သောပစ္စည်းဥစ္စာများ ဆုံးရှုံးခြင်း၊ အလိုလိုနေရင်း အများသူငါ၏ မုန်းတီးမှုခံနေရခြင်း၊ ချစ်ခင်မှုမရခြင်းစသည်ဖြင့် မိသားစုစိတ်ဆင်းရဲ ကိုယ်ဆင်းရဲ ဖြစ်၍ ကံညံ့ကံနိမ့်နေသည်ဟု စိတ်ခံစားနေရခြင်းတို့မှ လွတ်မြောက်စေရန်၊

စသည်တို့အတွက် “ပွယ်ထောက်နာမ်း”ကို ပြုလုပ်လေ့ရှိကြပါသည်။

“ပွယ်ထောက်နာမ်း” ကို နေ့တစ်နေ့၏ ညနေပိုင်း၌သာ ပြုလုပ်ကြပြီး ပြုလုပ်မည့်နေ့၏ နံနက် (သို့မဟုတ်) နေ့လယ်ခင်းမှ ဖိတ်ကြားခြင်းပြုကြပါသည်။ အရပ်တစ်ပါးသို့ သွားရောက်မည့် သူအတွက် ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်ပါက ခရီးမထွက်မီ ရက်အနီးငယ်အလို (တစ်ပတ်အတွင်း) ပြုလုပ်ပေး လေ့ ရှိကြပါသည်။ ပွယ်ထောက်နာမ်းသို့ ကြွရောက်ပြီး ဆုတောင်းပေးပါရန် “ဖြားဒုံ”နှင့် “ဖြားတန်” တို့ကို ဖိတ်ကြားကြပါသည်။ ပအိုဝ်းဘာသာဖြင့် “ဖြားဒုံ”သည် ရွာသူကြီးကို ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပြီး “ဖြားတန်” ဟုဆိုရာ၌ ရပ်ရွာတွင် သီလသမာဓိရှိ၍ အများက လေးစားအားထားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ခေါ်ဆိုပါသည်။ ဖိတ်ကြားခံရသူတို့သည် ဖိတ်ကြားခံရလျှင်မဖြစ်မနေ “ပွယ်ထောက်နာမ်း”သို့ ပါဝင်တက်ရောက်ကြပါသည်။

“ပွယ်ထောက်နာမ်း” ပြုလုပ်မည့်အိမ်ရှင်သည် အိမ်၏ ဘုရားစင်ရှေ့တွင် ချည်ခင်များကို “ကောင်တလောင်” (သုံးချောင်းထောက်ပန်းတင် ယွန်းဗန်းငယ်)တွင် အဆင်သင့် ထည့်ထားပေး ရပါသည်။ လာရောက်ဆုတောင်းပေးမည့် ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် နေရာထိုင်ခင်းကိုလည်း ဆရာတော် သံဃာတော်များအတွက် ပြင်ဆင်ထားသကဲ့သို့ သန့်ပြန့်စွာ ပြင်ဆင်ထားရပါသည်။ ဆုတောင်း ပြီးပါက ကျွေးမွေးဧည့်ခံမည့် စားသောက်ဖွယ်ရာများကိုလည်း အသင့်ပြင်ဆင်ထားရပါသည်။

“ပွယ်ထောက်နာမ်း”သို့ တက်ရောက်ပါရန် ဖိတ်ကြားခံရသည့် ဖြားဒုံနှင့်ဖြားတန်တို့သည် ဘုရားသွားကျောင်းတက်သည့် ပုံစံအတိုင်း အမျိုးသားဝတ်စုံပြည့်ဖြင့် ဝတ်ဆင်တက်ရောက် ကြပါသည်။ ဖိတ်ကြားသည့် အိမ်ကလည်း ဆရာတော် သံဃာတော်များ ကြွရောက်လာရာတွင်

ကြိုဆိုသကဲ့သို့ ကြိုဆို၍ နေရာထိုင်ခင်းပေးကြပါသည်။ ကြွရောက်လာသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရောက်ရှိသည်နှင့် မြတ်စွာဘုရားကို ဦးစွာကန်တော့ပြီးမှ မိမိတို့နေရာတွင် ထိုင်ကြပါသည်။ ဖိတ်ကြားထားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များ စုံလင်စွာရောက်ရှိသည့်အခါ အိမ်ရှင်အကြီးအကဲက ကြွရောက် လာကြသော ဖြားခုံ၊ ဖြားတန်နှင့် ဘိုးဘွားမိဘတို့ကို လက်အုပ်ချီ၍-

- အိမ်သားတစ်ဦး ခရီးသွားမည့်သူ အတွက် ပြုလုပ်ပေးခြင်းဖြစ်ပါက “..... (ခရီးသွားမည့်သူအမည်) သည် ခရီးဝေးသွားမည်ဖြစ်သည့်အတွက် သူ့အတွက် ဤ “ပွယ်ထောက်နာမ်း”ကို ပြုလုပ်ပေးတာပါ။ သူ့အတွက် ဆုတောင်း ပေးပါ။ မေတ္တာ ပို့ ပေးပါ ” ဟု လည်းကောင်း၊
- မကျန်းမာသူအတွက် ပြုလုပ်ပေးခြင်းဖြစ်ပါက “..... (မကျန်းမာသူအမည်) သည် မကျန်းမာသည်မှာ ကြာမြင့်လှပါပြီ။ သူ့ကျန်းမာလာအောင် ဤ “ပွယ်ထောက်နာမ်း”ကို ပြုလုပ်ပေးတာပါ။ သူ့အတွက်ဆုတောင်းပေးပါ။ မေတ္တာပို့ ပေးပါ”ဟုလည်းကောင်း၊
- မိသားစု ကံညံ့ ကံနိမ့်နေသည့်အတွက် ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်ပါက “ကျွန်တော်တို့ ကျွန်မတို့ မိသားစု ကံညံ့နေပါတယ်။ ကံကောင်းအောင် ဤ“ပွယ်ထောက်နာမ်း”ပြုလုပ်တာပါ။ ဆုတောင်းပေးပါ။ မေတ္တာပို့ပေးပါ” ဟုလည်းကောင်း ရိုသေစွာပန်ကြားရပါသည်။

ဤသို့ဖြင့် ပန်ကြားပြီးသည့်အခါ ကြွရောက်လာကြသော ဖြားခုံ၊ ဖြားတန်နှင့် ဘိုးဘွားမိဘ တို့က နှုတ်ဖြင့် မေတ္တာပို့ ဆုတောင်းပေးရုံမျှ မဟုတ်ဘဲ အသင့်ပြင်ဆင်ထားသည့် ချည်ခင်ဖြင့် ကာယကံရှင် (ခရီးသွားမည့်သူ၊ မကျန်းမာသူ၊ အိမ်သားများအားလုံး) တို့၏ လက်တွင် ဖွဲ့ချည် ပေးကြပါသည်။ (ရှေးအခါက ဝါဖြင့်ငင်ထားသည့် (ဗိုင်းငင်) ဝါချည်ကိုသာ အသုံးပြုသည်ဟု ဆိုပါသည်) လက်တွင်ချည်ကို ရစ်ပတ်ပေးရင်း “ကျမ်းမာပါစေ၊ ချမ်းသာပါစေ၊ ဘေးကင်းပါစေ၊ ရန်ကင်းပါစေ၊ အန္တရာယ်ကင်းပါစေ၊ အနာသိ ဆေးရှိပါစေ၊ အမြန်ပြန်လည် ကျန်းမာလာပါစေ၊ ကံဆိုးကံညံ့များမှ လွတ်ကင်းပါစေ၊ ကြီးပွားပါစေ၊ တိုးတက်ပါစေ၊ အောင်မြင်ပါစေ ” စသည်ဖြင့် “ပွယ်ထောက်နာမ်း”ပြုလုပ်ပေးခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အကြောင်းအရာအလိုက် ဆုတောင်းပေး ကြပါသည်။ အချို့က “ဣန္ဒိတံ ပတ္တိတံ တုံယံ ခိပ္ပမေဝ သမိဇ္ဈတု” (အလိုရှိအပ် တောင်းတအပ်သော ဆုတို့နှင့် လျင်မြန်စွာပြည့်ကြပါစေ)” ဟု ဆိုကာ ဆုတောင်းပေးကြသည်။ ဤကဲ့သို့ ဆုတောင်း ပေးပြီးသည်နှင့် အိမ်ရှင်များက အဆင်သင့်ပြင်ဆင်ထားသည့် စားသောက်ဖွယ်ရာများဖြင့် ဧည့်ခံ ကျွေးမွေးပါသည်။ များသောအားဖြင့် လက်ဖက်ရည်၊ မုန့်၊ ရေနွေးကြမ်းများဖြင့် ကျွေးမွေးဧည့်ခံ ကြပါသည်။ ဤမှာပင် “ပွယ်ထောက်နာမ်း”ပြုလုပ်ခြင်း အစီအစဉ် ပြီးစီးပါသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြထားသော “ပွယ်ထောက်နာမ်း” ဟုခေါ်သော ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးစံသည် ပအိုဝ်းဒေသ၊ ပအိုဝ်းရွာ တစ်နည်းအားဖြင့် ပအိုဝ်းအများစုနေထိုင်သည့် အရပ်ဒေသတို့တွင် မြင်တွေ့ရသည့် ဓလေ့ထုံးစံ ဖြစ်ပါသည်။ “ထောက်နာမ်း” ၊ “ထောက်ဆော့နာမ်း”၊ “လူးခွမ်ဆော့နာမ်း” စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး ခေါ်ဝေါ်ကြသော်လည်း ပြုလုပ်ပုံနှင့် ပြင်ဆင်ကျင်းပပုံကား အတူတူပင် ဖြစ်ကြပါသည်။

ဤဓလေ့သည် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့၏ ကံ၊ ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်ခြင်း၊ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာကို သက်ဝင်ယုံကြည်ခြင်းတို့ကို ပေါ်လွင်စေပါသည်။

ဤဆောင်းပါးသည် စာရေးသူလေ့လာတွေ့ရှိသည့် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးစံတစ်ရပ်ဖြစ်သည့် “ပွယ်ထောက်နာမ်း” အကြောင်းကို တိုင်းရင်းသားညီအစ်ကိုမောင်နှမများ သိရှိနိုင်စေရန် မျှဝေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လူမျိုးတစ်မျိုး၏ ရှိနှင့်နေပြီဖြစ်သော ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံများကို မတိမ်ကော မပျောက်စေလိုသကဲ့သို့ ရှေးဘိုးဘွားမိဘတို့ ထားရစ်ခဲ့သော ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံတို့ကိုလည်း ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်စေလိုခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ခေတ်မီတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ ခေတ်ကို အမီလိုက်နေရသဖြင့် ခေတ်ဟောင်းယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်တို့ ပျောက်ကွယ်သွားမှာကို စာရေးသူအနေဖြင့် စိုးရိမ်လှပါသည်။

ဦးပညာသီရိ (ဓမ္မမေဒနီ)

ရန်ကုန် (၂၂.၇.၂၀၂၄)